

תאריך: ל' אב תשס"ה

04 ספטמבר 2005

מספרינו: 660/05, 233/05, 347/04, 315/04

חוות דעת

כתיבת החלטות על גבי טופס

1. במהלך תקופת פעילותה של נציבות תלונות הציבור על שופטים (להלן – הנציבות), הוגשו ללשכתנו מספר תלונות שעניינן אופן מילוי טפסי החלטה על-ידי השופט-הנילוך.

באחד המקרים, הליך המתלונן על סתמיות מסמך הנושא כותרת "החלטת שופט – צו חיפוש", שבהסתמך עליו נערך חיפוש בביתו. בצו חסרו פרטים מהותיים רבים, כגון מספר תיק היחידה החוקרת במשטרה; שם בית המשפט; מספר התיק בבית המשפט; פירוט תמציתי של מהות החשד; מהות העילה למתן הצו ועוד. בשני מקרים אחרים, ניתנו צווים על גבי טופס שכותרתו "החלטת שופט/צו כניסה למקום מגורים". בצווים לא נרשמו מספר פרטים נחוצים בשדות הטופס הריקים, כגון, פרטי זיהוי הנכס אליו מתייחס הצו; מספר תיק בית המשפט; פרטי יחידת המשטרה המבקשת ועוד. במקרה נוסף, ניתנה החלטת שופטת על גבי טופס מוכן, מבלי להתייחס לשני חלקי הבקשה שהוגשה ומבלי למלא את כל חלקי הטופס.

2. לאור חשיבותו של הנושא, הנוגע לדרך ראויה של ניהול משפט ולזכויותיהם הדיוניות והמהותיות של צדדים והמשליך על אופן הציבור במערכת השיפוטית, מוצאת אני לחוות דעתי עליו:

3. טפסים בהם נעשה שימוש על-ידי בית המשפט נועדו להקל על מלאכתו של השופט ולאפשר בכך יעילות בניהול הליכי משפט. מבחינת מעמדם המשפטי, אין הם שונים מכל החלטה אחרת היוצאת מלפני השופט, הנושא באחריות להחלטותיו על תוכנן ועל מאפיינינהן הפורמליים. לא יעלה על הדעת שהשימוש בתבנית מוכנה יסיר מעל כתפיו אחריות זו (ראו, בהשאלה, בד"מ 2/88 שר המשפטים נ' השופט ארבל, פ"ד מב(3) 63, 66; בד"מ 2461/05 שרת המשפטים נ' השופטת כהן (טרם פורסם) (פיסקה 99)). לפיכך, אין זה ראוי שהחלטה שיפוטית

כלשהי תינתן במסמך – שהוא צו בית משפט או החלטה אחרת – הערוך על טופס הלוקה בחסר בפרטים מהותיים.

4. הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר מדובר בצווים הנוגעים לפגיעה בזכויות יסוד של אדם. כך, למשל, בתיתו צו חיפוש בביתו של אדם, על בית המשפט ליתן דעתו לכך שחיפוש ברשות היחיד פוגע לכאורה בזכותו של אדם לפרטיות ולצנעת הפרט, זכות שנקבעה כזכות יסוד בסעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. כך גם באשר לצווים אחרים המאפשרים כניסה של המשטרה למקום מגורים או פעולה אחרת העשויה לפגוע בזכויות יסוד של הפרט שחלקן בעלות מעמד חוקתי, כגון חירותו של אדם או זכותו לכבוד ולקניין.

5. זאת ועוד. מילוי טפסים בצורה לקויה מהווה פגיעה בזכויות הצדדים לקבל את יומם בבית המשפט. יש בכך כדי ליצור תחושה כי ההחלטה ניתנה כלאחר יד, ללא שיקול דעתו של היושב על כס המשפט. זאת לזכור כי שיקול הדעת השיפוטי הוא יסוד מוסד במלאכת השפיטה, אשר יש לראות בו תנאי בלעדיו אין להגשמת התפקיד השיפוטי (א' ברק שיקול דעת שיפוטי (1987); שופט בחברה דמוקרטית (2004) 21-39). בנוסף, מילוי הלקוי של טופס בהחלטה או בצו מהווה פגיעה בכבודה של המערכת השיפוטית ובמעמדה בעיני הציבור, ויש בו כדי להפר את חובת ההנמקה המוטלת על השופט (ראו, בהתאמה, ע"פ 71805/02 ארז בן שלום נ' מדינת ישראל, פדאור 04 (10) 375 (פיסקה 14)).

6. סוף דבר. כאשר מוצא צו מלפני בית המשפט עליו להכיל את כל הפרטים הרלוונטיים. מקום בו מכיל הטופס המוכן מספר חלקים, שחלקם אינם רלוונטיים לבקשה שהוגשה או להחלטה הניתנת בה (כגון סעדים חלופיים), על בית המשפט למחוק חלקים אלה באופן שתהא הלימה בין כל חלקי הטופס. בכל מקרה על הצו להיערך באופן מכובד, המעיד על כך שהוא מכיל החלטה או צו שהם פרי שיקול דעת שיפוטי ומעמיד את מי שהצו ניתן נגדו, על הסיבות לנתינתו.

בכבוד רב,

ט' שטרסברג-כהן
נציבת תלונות הציבור על שופטים